

"Svensk"

BRANDKÄRSTIDNING

FACKORGAN FÖR SVERIGES BRANDKÄRER

N:o 6

A.-B. Centraltryckeriet
Örebro 1917

Juni 1917

Äges af:
**Svenska Brandmanna-
Förbundet**

Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
ARV. W. SVENSSON
ÖREBRO
Telefon 26Prenumerationspris:
Kr. 2:75 för år. Lösn. 25 öreAnnonspriiser:
I texten 1 kr., å andra plåsar
70 öre pr cm. och spalt

Elektricitet och eldfara.

(Efter en art. i Feuerwehrtechnische Zeitschrift af öfverinspektör Emil Koch.)

Striden om de elektriska ledningarnas brandfrihet har under de senare åren snarare till- än aftagit. Under det att elektroteknikens representer försäkra, att användandet af elektriciteten till belysning och kraft är fullständigt ofarlig, se vida befolkningslager i elektricitetens utbredning en betydande eldfara. I hvarje fall kan emellertid fastslås, att de eldsvådor, hvilka bevisligen eller troligen orsakats af den elektriska strömmens verkningar, under den senaste tiden hafva ökats, och synnerligast på landsbygden ge anledning till stora betänkligheter. Det skall därför här nedan bli föremål för undersökning huruvida utnyttjandet af den elektriska kraften verkligen innebär en så stor risk för eldfara och med hvilka medel denna fara kan bekämpas.

Elektriciteten frambringar värme. Värmemängden är beroende af tidsrymden, ledningsmaterialets motstånd och af strömstyrkan, den står i lika förhållande till tid och motstånd men, och detta är mycket viktigt, växer med kvadraten på strömstyrkan. Vid upprättande och drift af elektriska starkströmsanläggningar måste man därför noga se till för att strömstyrkan i hvarje gren af led-

ningen alltid håller sig inom lämpliga gränser så att uppvärmningen af ledningsmaterialet aldrig öfverskrider den tillåtna. Drifves en anläggning alltid med någorlunda konstant spänning, som ju i regel är fallet med alla elektricitetsverk, så är strömstyrkan uteslutande afhängig motståndet i den ifrågakommande strömkretsen. I samma mån som motståndet minskas ökas strömstyrkan och bereder sig strömmen tillfälle att på kortare väg, med förbigående af hufvudmotståndet, lampor, motorer o. dyl., vända åter till alstringsstället. Därigenom uppstår den med rätta så fruktade kortslutningen genom att ledningen, isynnerhet vid kortslutningsstället uppvärms ända till smält-punkten.

Elektroteknikerna ha sedan lång tid tillbaka sökt motverka faran af den elektriska strömmens värmeverknig genom att föreskrifva vissa materialbestämmelser och säkerhetsåtgärder för elektriska högspänningsanläggningar. Dylika föreskrifter gällde tidigare endast elektricitetsverk och bolag, men utvidgades senare, år 1892, att gälla som norm för försäkringstagarne gentemot brandförsäkringsbolagen. Ännu senare, år 1895, ut-

färdades, under medverkan af Berlins elektrotekniska förening, "Tyska elektroteknikerförbundets" säkerhetsföreskrifter, hvilka, upprepade gånger omarbetade och utvidgade, numera vunnit allmänt erkännande som föreskrift vid inrättande och drift af elektriska starkströmsanläggningar i Tyskland och många gånger tjänstgjort som förebild vid upprättandet af liknande bestämmelser i utlandet.

Denna föreskrift innehåller ingående bestämmelser om såväl beskaffenheten af ledningsmaterial, apparater och strömförbrukare som deras uppsättning och montering. Den lägger synnerligen stor vikt på att ledningarna äro af tillräckligt stora dimensioner och på fullt betryggande sätt isolerade, enär kortslutning och jordledning eljest lätt kunna uppstå. Ur brandsäkerhetssynpunkt är den del af föreskriften viktigast, som handlar om hur skadlig uppvärmning af ledningarna uppstår. Det är lätt att förstå det anläggningar, utförda af bästa material och med den största noggrannhet, äfven kunna bli skadade, trots den mest omsorgsfulla skötsel, antingen nu skada förorsakas af mekanisk eller kemisk inverkan.

Dyliga skadade anläggningar innebära naturligtvis en betydande eldfara för omgifningen om det icke vore så lyckligt att skyddsapparater hade upfunnits, hvilka omedelbart afvärja faran, nämligen säkerhetspropparna. Dessa äro inbyggda i ledningen, genomflytas af driftströmmen och smälta så fort strömstyrkan öfverstiger den tillåtna. Därigenom blir den farliga strömvägen albruten och hvarje eldfara utesluten. På fullkommandet af säkerhetsproppar och därmed jämförliga apparater hafva våra främsta elektriska firmor sedan årtionden tillbaka nedlagt mycken slit och arbete, och från deras verkstäder hafva utgått ett stort antal utmärkta och ändamålsenliga konstruktioner.

De starkströmsanläggningar, hvilka blifvit utförda samt underhållas och drivas under samvetsgrant iakttagande af ofvannämnda föreskrifter, äga naturligtvis en mycket hög grad af brandsäkerhet.

Man måste naturligtvis antaga, att de flesta elektricitetsverk, både kommunala och industriella, äro så inrättade att de fullt motsvara dessa föreskrifter, enär de måste taga den största hänsyn till att driften oafbruten kan uppehållas under alla omständigheter. Regelbundet återkommande inspektioner af fullt sakkunnig person äger i de flesta fall rum, och den dagliga skötseln handhafvas af därför utbildad personal. Svårare brott mot säkerhetsföreskrifterna äro därför sällsynta. Detta gäller om städer och andra större samhällen. Helt annorlunda ställer sig saken ute på rena landsbygen. Det är rent af förvånande huru det här syndas, icke endast mot säkerhetsföreskrifterna utan mot vanligt sundt bondförstånd.

För att rättfärdiga detta starka omdöme skall här nedan omtalas en af de större försyndelser som blifvit påvisade vid inspektion af ett antal elektricitetsverk och anläggningar i en provins.

Vi börja med instrumentafflorra. Enligt § 9 i säkerhetsföreskriften skola dessa vara utförda af brandsäkert material och få icke vara anbragta i omedelbar närhet af lätt antändbara föremål, enär det vid nedsmältning af säkerhetspropparna, vid kortslutning af mätare eller andra dyliga oregelmässigheter i ledningen, farliga ljusbågar kunna uppstå. Trots detta finnas ännu i dag instrumentafflor i ledningen, farliga ljusbågar kunna uppstå. Trots detta finnas ännu i dag instrumentafflor, som äro af trä och anbragta i rum, varest hö, halm o. dyl. förvaras.

I en liten landsortsstad med i rundt tal 4,000 invånare voro nästan samtliga instrumentafflor förfärdigade af pitchpine, ett synnerligen eldfångt träslag.

I § 21 föreskrifves, att alla fasta ledningar skola genom sitt läge eller genom ändamålsenlig omklädnad vara skyddade mot mekanisk inverkan och i § 33 att ledningarna i rum, där så erfordras, äfven i görigaste mån skola skyddas mot kemisk inverkan, varjämte ledningarnas förgrening och sammanfogning alltid skall ske genom ledning, förskrufning eller på annat därmed likavärdigt sätt.

I strid mot detta finner man ofta i ladugårdar, stall o. dyl. ledningarna omslutta af papperstunna metallrör, hvilka ju äro mycket ändamålsenliga i boningshus, men knappast lämpliga där man handskas med allehanda redskap. Det kan icke undgås att exempelvis dyliga ledningar i takt lätt bli genomstugna af grepar, platttryckta eller anordnades skadade. Äfven urakttlåter man ofta att följa de bestämmelser som föreskrifva att ledningar vid genomgång af tak, golf och väggar skola så anordnas att de skyddas för fuktighet, mekanisk äverkan och ytskador. Däligast är det ställt med ledningar i stall. I stället för att de skola förläggas på isoleringsrullnär som föreskrifvet afstånd och strykas med emalj- eller hållbar oljefärg begagnas äfven här de tunna metallrören och saknas hvarje skydd mot kemisk inverkan. Följden af denna försumlighet uteblir naturligtvis icke. Gummiböljet kring ledningstråden blir genom fuktigheten och staldunsterna mer och mer förstört, jordledning eller kortslutning uppstår, hvilka oafsedt eldfaran ofta bli rent af dödsbringande för de för den elektriska strömmen mycket känsliga djuren.

Som fullständigt otillåtligt är vidare att anteckna det i många fall gummiisolerade ledningar vid genomgående af väggar och tak lagts tätt tillsammans trots att de skola genomföras åtskiljda.

Här förstöres isolationen ofta på några få veckor eller månader. Vad beträffar förbindningar och utgreningar af ledningar så sker detta icke

sällan genom enkel omlindning. Denna bristfälliga kontakt har till följd stark uppvärmning af förbindingsstället och bildar därigenom en bestående eldfara.

Enligt § 6 skola de elektriska maskinerna uppställas på så sätt att vid deras drift uppkommande ljusbågar icke under några omständigheter kunna komma i beröring med brännbara ämnen och förorsaka eldsvåda. — Huru litet dessa föreskrifter beaktas visar det faktum att man påträffat elektromotorer uppställda på höskullen i omedelbar närhet af hö- och halmförråd.

I § 16 bestämmes att glödlampor som finnas i närheten af lättantändligt material skola försees med lämpliga skyddsomhöljen. Trots detta påträffar man oskyddade lampor på höskullar, i lador o. dyl. och ofta äro de helt och hållet omklädda med spindelväf!

Enligt § 14 skola ledningarna genom väl afmätta säkerhetsproppar o. dyl. vara fullt skyddade mot för stark upphettning och skola sådana apparater anbringas öfverallt hvarest ledningarna ändra tvärsnitt. Reparerade proppar få icke användas. —

Man skulle kunna tro att äfven vid i öfrigt felaktiga anläggningar åtminstone denna den viktigaste af alla säkerhetsföreskrifter, skulle beaktas, men motsatsen är oftast fallet. I början bli nog de föreskrifna säkerhetsföreskrifna säkerhetspropparna insatta, men när anläggningen varit i bruk en tid smälter den ena proppen efter den andra ned. Nya proppar insättas och gå samma öde tillmötes om icke den felaktighet, som orsakat smältningen blir uppsökt och reparerad. Slutligen förlorar man tålmodet, den tunna silfvertråden i proppen ersättes med en tjock koppartråd, en remsa bly eller staniol eller stoppar man en staniolkapsel i hålet eller proppen. Dylka "säkerhetsproppar" hålla bra, man är lugn och sover godt tills en vacker dag lågorna slå samman öfver ens huvud. Hvad man kan ställa till på detta område, är knappast möjligt att tro.

I ett möbelsnickeri voro af 10 skringar 9 på detta sätt "öfverbyggda" och följaktligen odugliga. Vid ett slagteri klagades öfver upprepade genomslag i elektromotorns ankare, och att reparationskostnaderna voro omöjliga att bära i längden. Gåtans lösning visade sig vara de med koppartråd preparerade säkerhetsapparaterna. Inom en lands-ortscentrals distributionsområde visade det sig att vid flera kolonibus ledningen mellan intaget i huset och den ofta rätt aflägsen därifrån helägna instrumentafian var helt och hållet osäkrad. Först när en stor byggnad på grund af kortslutning gick upp i rök blefvo de af *landscentralen själf* installerade ledningarna i de öfriga byggnaderna inspekterade och visade det sig att omkring hälften voro utförda i strid mot säkerhetsföreskrifterna.

Erfarenheterna af dessa från ett litet begränsat område tagna stickproff kunna sammanfattas så, att om ett litet antal anläggningar befunnits alldeles felfria, så är vid det stora flertalet anläggningar grava brott mot bestämmelserna begångna och utgöra de en ständig eldfara för ifrågavarande byggnader.

Liknande erfarenheter ha äfven gjorts beträffande elektriska ljus- och kraftanläggningar på landsbygden i andra delar af riket. Frågan om huruvida elektricitetens utbredning är förbunden med risk af ökad eldfara måste således besvaras jakande ehvad det gäller förhållandena på landsbygden, och skulden därtill äro elektricitetsverken själfva. De hafva hitintills icke gjort något för att motverka ofvan omnämnda missförhållanden utan istället gemensamt motarbetat alla sträfvan den för en statsinspektion af starkströmsanläggningar. Den egentliga grunden till denna afvisande hållning är troligen den att de frukta det de med en oregelbunden inspektion förenade kostnaderna skola verka hämmande på deras verksamhet.

Det gives dock ett sätt på hvilket man kan utträtta mycket utan regelbunden statsinspektion, nämligen en skärpt kontroll på säkerhetsapparaterna. Eldfaran hos dåligt utförda starkströmsanläggningar kan minskas betydligt om ledningarna alltid äro försedda med föreskrifna säkringar.

En dylik kontroll låter sig emellertid anordna utan nämnvärd kostnad om man uppdrager åt den tjänsteman, som afläser mätaren, att samtidigt också kontrollera säkerhetsapparaterna, borttaga skadade eller med flit "förbättrade" proppar, ja i nödfall afstänga ledningen helt och hållet. Detta förfarande tvingar strömförbrukaren att bättre än förut hålla sin anläggning i godt stånd. Dessutom böra invånarna på med elektricitetsverk försedda områden, bättre än hittills skett upplysas om elektriciteten och dess verknings sätt, om apparater och säkerhetsinrättningar. Har en hushärr en gång blifvit öfvertygad om att dessa skyddsanordningar äro den säkerhetsventil, som skyddar hus och hem för strömmens farliga inverkningar, så kommer han nog att tillse det de alltid äro i fullgodt skick.

På dessa vägar — kontroll af säkerhetsföreskrifternas efterlefnad och upplysning om elektricitetens natur och verkningar kunna distributörerna af elektrisk kraft uppnå mycket. De må äfven betänka, att dylka åtgärder äro synnerligen nödvändiga just nu, när på grund af kriget, installationsarbete och dylikt ofta måste anförtros åt mindre sakkunnig personal och när materielen enligt Tyska elektroteknikerföreningens "Undantagsbestämmelser under kriget" får utnyttjas till sin yttersta gräns.

Henrikssons prisbel. motorsprutor

Försäljas genom

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPS-AFFÄREN

E. BERGSTRÖM & Co.

STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258.

HENRIKSSONS BRANDSLÄCKARE**RAPID & PUMP-RAPID**

samt Brandsläckaren n:o 76, modell 1914, 12 liter. Ny för året.

Samtliga godkända af Tarifföreningen.

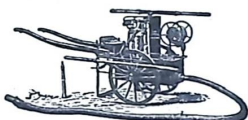

Pump-Rapid

Försäljas genom
HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer.

Rikstelefon 57 99.

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget**HENRIKSSONS** Prisbelönta
Handkraftsprutor

försäljas genom

Hrr Järn- & Redskapshandlare

samt i parti från fabriken.

A.-B. S. HENRIKSSONS Sprutfabrik,

och Mekaniska Verkstad.

STOCKHOLM 4.

Rikstelefon

6053

Billmans Fabriks- & Handels-Aktiebolag

REGERINGSGATAN 88

STOCKHOLM

Telegrafadress: "BILLMANS R. T. 4811"

ALLM. TEL. 4480.

RIKSTEL. 4811.

BRANDREDSKAP

AF ALLA SLAG.

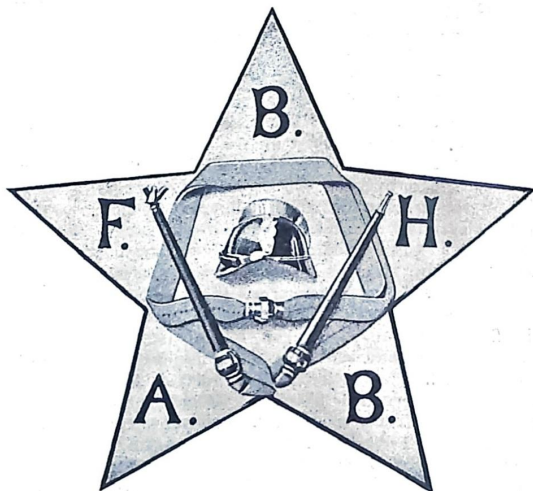
Uppgör förslag till utrustningar.

Lämnar kostnadsförslag.

Katalog på begäran.

ERHÅLLIT 2 GULD- OCH

20 SILFVERMEDALJER.

Olyckstillbud vid Stockholms brandkår.

En af brandkårens manskapssbilar råkade användas pingst på middagen ut för en hotande olyckshändelse. Man hade alarmerat Katarina-afdelningen till en liten eldsvådeunge vid Liljeholmens stearinfabrik. Brandkapten Borgenstierna, som för tillfället befann sig på Johannes' brandstation, beordrade genast en afdelning från denna station att rycka ut till brandplatsen — stearinfabriken är en af de eldfarligaste anläggningarna i hela Stockholm. Själf satte kapten Borgenstierna sig upp i en manskapssbil och körde före. Bilen hade mycket stark fart när den kom Skeppsbron framåt. Man signalerade kraftigt som vanligt och folk syntes stiga åt sidan. Från bilen såg man Slussbacken ligga klar, men man saktade dock något innan man körde in på östra Slussbron. Just som man kom vid brofästet rusade en yngre man ut på gatan, tydligen i afsikt att komma öfver. Chauffören, vars namn är Skogh, gjorde ögonblickligen en gir för att rädda mannen, som kommit mitt för bilen. Då sprang mannen åt samma håll som bilen svängde, med den följd att han fick ett slag af stänkskärmen och kastades i gatan. Chauffören sökte på allt sätt undvika en ytterligare olycka. Han såg att om han fortsatte den kurs han hade efter kollisionen, skulle han köra på en hel hop människor som samlat sig på ena brogångsbanan, och han valde därför att söka komma mellan en större lyktstolpe och barriären. Allt skulle säkert gått lyckligt, om inte ännu en man kommit i vägen — det var en 53-årig vagnmakare Johan Henrik Molin. Denne erhöi en våldsam knuff af bilen och kastades ned på afsatsen vid själfva slussgraven. Genom de ansträngningar chauffören gjort för att söka rädda Molin hade han måst kasta bilen så att älven denna störtade ned mot Slussgraven. Som tur var fastnade bilens bakre hjulpar vid brokanten och de främje krossades mot stenafsatsen, annars hade bilen med all säkerhet störtat ned i vattnet och försvunnit i djupet. Nu räddade sig passagerarna undan att krossas, trots att det var med knapp nöd.

Den man som genom sin ouppmärksamhet ställt till det hela kom mycket lindrigt undan och han försvann utan att ge sig till känna. Molin blef svårt skadad i ena benet och i axeln och han fördes i medtaget tillstånd till Maria sjukhus där han nu vårdas.

Kapten Borgenstierna, med hvilken Dagens Nyheter haft ett samtal om olyckan, kunde icke nog berömma chaufförens kallblodiga uppträdande.

Hade denne icke arbetat med sådant lugn och så behärskat maskinen, hade säkert en tre eller fyra människor fått sätta livet till och bilen störtat ned i slussgraven med båda sina passagerare. Kapten Borgenstierna skulle däremot mycket gärna vilja tala med den man som genom sin vårdslöshet ställt till alltsammans. Det hör till vanligheten här i Stockholm att folk inte ser upp för körande, men man tycker dock att när det gäller brandkåren, som ger så kraftiga signaler, folk bör se upp och inte bara blint rusa på.

Brandbilen blef svårt ramponerad, och man fick kalla till ett par redskapsbilar för att hämta upp densamma.

Eldsvådan vid Liljeholmens stearinfabrik var af lindrig beskaffenhet. Den hade uppkommit genom själfantändning i trassel och besegrades efter några minuters arbete innan den hunnit ställa till några skador.

Afgående brandchef.

Brandchefen i Hälsingborg, löjtnant *Holger Fogelklou*, har från och med den 1 maj d. å. af stadsfullmäktige beviljats afsked från brandchefsbefattningen för att tillträda platsen som direktör för A.-B. Nordiska Bankinstitutets filialkontor i Hälsingborg.

Löjtnant Fogelklou är född den 4 febr. 1882. Blef student 1901. Ägnade sig sedan åt militäryrket och blef aktiv officer vid Kungl. Norra Skånska infanteriregementet år 1903. Började emellertid redan på nyåret 1905 att tjänstgöra vid Malmö brandkår och fortsatte därmed under fyra vintrar. Tillträdde vid 25 års ålder den 1 dec. 1907 brandchefsbefattningen i Kristianstad, i hvilken stad han organiserade, upprättade och fullständigt satte i gång den fasta brandkåren, som började sin verksamhet med år 1908. I juni 1911 valdes löjtnant F. till brandchef i Hälsingborg och öfvergick därefter till officer i reserven. I Hälsingborg har löjtnant Fogelklou nedlagt mycket arbete för brandväsendets utveckling och förbättring. Så har under hans tjänstetid utarbetats ny brandordning och nya reglementen för brandkåren. Manskapsstyrkan har ökat, brandlöjtnantsbefattningen införts m. m., fullständig automobilisering har genomförts och i samband därmed har delvis ny brandstation kommit till stånd. För manskapets bästa har genom löjtnant F:s ingripande mycket åtgjorts bl. a. genom ordnandet af bostadsfrågan för det gifta manskapet.

Under sin tioåriga brandchefstid har löjtnant F. fört befalet vid många och stora eldsvådor, och har han af försäkringsbolag och enskilda fått mottaga pokaler och andra bevis på erkännande för vackra släckningsarbeten. I Svenska brandchefsföreningens styrelse invaldes löjtnant F. år 1911 och blef förra året omvald.

I ortspressen har vid löjtnant Fogelklous af-

Brandchef H. Fogelklou, Hälsingborg.

gång ägnats honom varma erkännanden för hans verksamhet som brandchef, hvarvid särskilt framhållits hans stora intresse och yrkesduglighet, som i så rikt mått kommit Hälsingborgs brandkår till godo.

Då löjtnant Fogelklou nu lämnar brandchefsplatsen kan han göra det i medvetande om att hafva åstadkommit ett godt arbete i brandväsendets tjänst och för de kårer, hvars chef han varit.

Chefsskifte vid Norrköpings brandkår.

Brandchefen R. Mossberg, Norrköping, lämnade, efter 14 års chefskap för Norrköpings brandkår denna sin befattning den 1 juni. Ett högtidligt afskedstagande ägde samma dag rum å brandstationen.

Kl. half 3 var kåren under brandlöjtnantens och reservchefens befäl samlad på brandkårens samlingsal, där äfven brandstyrelsen med sin

Brandchef R. Mossberg, Norrköping.

ordförande, grosshandlare H. Eurenborg i spetsen samt den nyutnämnde brandchefen och representanten för pressen infunnit sig.

Efter ett militäriskt käckt gifakt höll brandchefen Mossberg till sin kår följande af stark rörelse burna tal:

Kamrater!

Ni känna alla hvarför vi på denna stund samlats här. Anledningen är den att jag nu för sista gången som brandchef för befalet öfver denna

kär. Det är icke underligt då, om minnen tränga sig fram, minnen från de tillfällen då vi gemensamt arbetat för att begränsa och kväva eldsvådor, som härjat eller uppstått inom samhället, minnen från det gemensamma enskilda arbetet inom kåren.

Jag må säga, att dessa minnen till en viss stor del äro ägnade att glädja oss brandmän, då vi veta, att vi lyckas väl i strävan att utföra vår plikt. Men öfver något minne hvilat ock vemod och förstämning — de minnen, som erinra om att människolif och stora materiella värden icke kunnat räddas när omständigheterna fogat sig olyckligt.

Bortsett från dessa tillfällen står dock mycket af oförlömmeligt behag och trefnad kvar för oss att komma ihåg, och nu i afskedets stund ville jag också påminna om, att den tid, vi genomleva kunnas påfrestande för oss som alla andra. Dock — högre än de rent yttre striderna och motsättningarna måste kamratlifvet hållas. Då jag ser er framför mig är det många jag känner igen, som före eller ungefär samtidigt med mig börjat sitt arbete vid denna kär. Det skulle föra mig för långt att här ingå på enskildheter — en och annan brytning har väl förekommit, men aldrig af allvarligt slag — och främst känner jag därför som en kär plikt att betyga er min erkänsla för det utomordentliga arbete ni var och en utfört.

Vi leva i en allvarstid. Sociala och politiska spörsmål brytas mot hvarandra, och det är den frie mannens rätt att här söka skaffa sig en bestämd ståndpunkt och öfvertygelse. Vi äro så fullt bekanta med hvarandra, att säkert ingen skall missförstå mig när jag till sist säger, att brandkåren härutinnan är neutral mark att de politiska sympatierna och antipatierna aldrig få influera på kamratlifvets områden.

Kamrater! Till sist ett hjärtevarmt tack för allt som varit mellan mig och eder.

Brandchefens afskedstal till sina brandsoldater vann tydlig genklang i deras hjärtan och de gamla veteranerna hade svårt att bekämpa sin rörelse.

I ett hjärtligt anförande af kårens reservchef attackade kåren sin afbällne chef i följande ordalag:

På en dag som denna, yttrade han, är det för oss ett kärt behof, att få säga, att intresse och alltid beredd arbetshåg för vår sak aldrig felat från Er sida. Och som ett bevis ville vi få öfverlämna ett minnestecken, med den förhoppningen, att det måtte erinra om gångna dagar och allas vår tacksamhet.

Efter stram honnörsbälsning skallade fyra taktfasta hurrarop som svar på ett lefve för brandchefen Mossberg.

Brandchefens ordf., grosshandl. Ehrenborg, framförde stadens tack för det storartade och insiktsfulla arbete brandchefen nedlagt.

Därmed var det synnerligen högtidliga afskedet till ända, och de närvarande fingo tillfälle bese de vackra minnesgåfvorna från brandkåren, bestående af en stor gruppbild öfver brandkårspersonaler, innefattad i drifven koppar, samt en "brandattiralj" i miniatyr, ej mindre värdefull därför att den helt och hälle utförts af manskap vid kåren. Vålgjord och sinnrik är den ett det vackraste tänkbara minnesbevis.

Ännu något återstod — brandchefens personliga afsked af sina "gossar", och var det icke så att veteranernas ögon trådes, när de för sista gången skakade hand med sin chef?

TIDAHOLM'S NYA LAST- OCH BRANDKÄRS- AUTOMOBILER

NY, ÖVERLÄGSEN KONSTRUKTION.
DRIFTSÄKER. EKONOMISK.

GENERALAGENTER:

CRONSTEDT, KASTENGREN & CO

(Daimler, Mercedes Automobilagenter)

BIRGERJÄRSGATAN 6, STOCKHOLM.

ALLA SLAG AV AVTOTILLBEHÖR...

Brandchef Mossberg är född den 16 juni 1866 i Blomskogs socken, Värmland, antogs till volontär vid Värmlands regemente 1886, e. o. landskanslist i Värmlands län 1889, vice brandchef i Gefle 1891 och brandchef i Norrköping den 1 juni 1903. De sista 25 åren har han sålunda ägnat i brandväsendets tjänst. I och med hans afgång förlorar det svenska brandväsendet en mycket dugande man. Såsom chef har han haft förmågan att af sin kår göra sig särdeles aktad och omtyckt hvarför han nog af mången kommer att saknas.

Till hans efterträdare har antagits brandchefen i Uppsala, löjtn. K. W. Bergkvist, en inom brandmannakretsar känd, initiativkraftig och energisk brandman. Till att uppehålla chefsbefattningen till den 1 juli, då den nye chefen tillträder, har utsetts brandlöjtnanten vid kåren, herr Welander.

Missbrukadt ord.

Ett ord som ofta missbrukas är ordet "explosion". Ofta angifves orsaken till en utbruten eldsvåda att den försäkrats af en explosion, oakadt någon sådan företeelse icke alls ägt rum.

Ett exempel kan här nämnas: om en person genom oförsiktighet eller under andra förhållanden råkar stöta omkull en lampa, så är detta ej en explosion, äfven om eldsvåda därigenom uppstår. En likadan olycka kan ett kullstjälpstearinljus åstadkomma, men då blifver det ej tal om explosion.

En petroleumlampa kan explodera endast då, när i dess behållare finnes petroleummänga (framkallad genom uppvärmning) och atmosfärisk luft i ett visst bestämt förhållande, och nämnda blandning kommer i beröring med eld, exempelvis en gnista från vecken, om denna är för liten så att den ej fyller upp hylsan, i hvilken den löper. Detta inträffar dock sällan. Ej heller kan man bringa en gasbehållare att explodera genom att borra ett hål i dess vägg och hålla en brinnande tändsticka invid detta, (jämför tändandet af en gaslåga). Förutsatt att det icke finnes någon luft i gasbehållaren, kan stickan få falla in genom hålet utan att någonting annat inträffar, än att stickan slocknar. Men då får det som sagdt ej finnas det minsta luft i behållaren, något som det icke alltid är så lätt att förebygga, då luften kan följa med vid påfyllningen eller tränga in genom möjligen befintliga läckor.

Mindre bekant torde det också vara, att man kan kasta en brinnande tändsticka i petroleum, utan att denna antändes om, nota bene, oljan icke på något sätt är uppvärmd. En sådan upp-

värmning kan emellertid åstadkommas redan om man upprepar experimentet med tändstickor, ty för hvarje försök tillföres oljan då något värme, tills plössligen hela ytan flämnar upp.

Den som vill försöka dylika experiment, måste gå tillväga med stor försiktighet. *Rapid.*

Skolbrand i Mönsterås distrikt som kräfde tolf offer.

Med anledning af eldsolyckan i Mönsterås skola, som kräfde två som offer, minnar Barometern om att det är andra gången under en tidrymd af ungefär 25 år Mönsterås skoldistrikt drabbats af en dylik hemsk händelse.

1894 utbröt nämligen midt under pågående lektion eld i Forssa skolhus, beläget en knapp half mil från Mönsterås. Å nedre botten voro folkskolesal och lärarens bostad inredda, på öfre småskolesal och rum för lärarinnan. Läraren fick bud, att eld utbrutit i hans bostad. Han sprang upp för trappan och tillsade lärarinnan att föra ned barnen, hvarefter han skyndade ned igen.

Lärarinnan tillsade barnen att springa ned för trappan och begaf sig själf in i sitt rum — troligen för att hämta något lödsöre. Barnen följde efter. Hon märkte nu, att enda räddningen var genom fönstret. I sin förskräckelse lämnade hon de små och hoppade ut. Afståndet var åtta alnar. Hon blef liggande sanslös nedanför fönstret. Vid detta samlade sig nu barnen. Läraren skrek åt dem, att de skulle hoppa ned. Två vågade språnget. En hemmansägare rusade ett par gånger in och räddade två stycken.

De övriga slogo med armarna i luften och försvunno. Snart ramlade huset, begravnande under sina bjälkar de tolf små barnen.

Stjärnfallet

på Gustafsdagen kom äfven Stockholms brandkår till del, i det att till riddare af Vasaorden första klassen dubbats brandkaptenen C. G. O. S. Borgenstierna. Vasamedaljen af guld i femte storleken erhöles verkställare E. S. Johansson, brandmästare W. L. A. Gillsay och C. M. D. Danielsson.

Gynna Svensk Brandkårs-Tidnings annonsörer!

Uppsala brandkår 25 år.

Redan 1885 väcktes i stadsfullmäktige motion om inrättandet af en fast brandkår därstädes, och samma dag tillsattes en kommitté för att afgifva yttrande och inkomma med förslag i frågan.

1888 i januari hade de utsedda kommitterade sitt förslag färdigt och inlämnades detsamma till stadsfullmäktige, där det dock icke vann bifall, hvadan frågan om inrättandet af fast brandkår för denna gång hade fallit.

1888 var ett mindre lyckosamt år för våra svenska brandförsäkringsbolag, enär dessa genom ovanligt stora eldsvådor, förmåligast i de norrländska städerna, fingo utbetala högst betydande brandskadebelopp. Följden blev och den, att bolagen rätt betydligt höjde sina premiesatser.

I sammanhang därmed utsändes af Tarifföreningen ett cirkulär, som innehöll en del "allmänna bestämmelser för ordnandet af tidenlig brandkår jämte effektiv signalering i Sveriges landsortsstäder", hvarvid föreningen ingaf förhoppning om, att de städer i mellersta och södra Sverige, som ordnade sitt brandväsende i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i cirkuläret omnämnda allmänna bestämmelser, kunde vänta en återgång till de före 1888 gällande lägre premiesatserna.

Denna omständighet, torde, om icke uteslutande, så dock högst väsentligt hafva varit anledningen till, att förslag om inrättandet af fast brandkår åter kom på dagordningen i Uppsala.

Efter i ärendet väckt motion tillsatte stadsfullmäktige i februari 1889 en kommitté med uppdrag att träda i underhandling med resp. styrelser för brandförsäkringsbolag för att utreda, på hvilka villkor nedsättning kunde vinnas å de från staden utgående brandförsäkringspremier samt i sammanhang därmed uppgöra förslag till de ändringar i stadens eldsläckningsväsende, som för det åsyftade ändamålet kunde vara erforderliga.

Kommitterades förslag är dateradt i april 1890 och företogs till behandling i stadsfullmäktige i maj månad samma år. Öfver förslaget hade på därom gjord framställning, Stockholms stads brandchef herr kommandörkapten m. m. Hollstén afgifvit det yttrande, att han för sin del ansåg detsamma i sin helhet vara synnerligen praktiskt och med sakkunskap utarbetadt.

Efter det ärendet vid ifrågakvarande sammanträdde blifvit remitteradt till drätselkammaren och denna därefter inkommit med yttrande, antogo stadsfullmäktige i november i hufvudsakliga delar kommitterades förslag, och därmed var beslutet om införandet af fast brandkår fattadt.

En kommitté tillsattes med uppdrag att upprätta förslag till nödiga ändringar i den för staden gällande brandordning äfvensom behöfliga instruk-

tioner samt att vidtaga de organisationsåtgärder, som af den beslutade förändringen föranledades.

Till ledamöter i kommittén invaldes herrar kamrer E. L. Henschen, brukspatron A. Liljedahl, vice häradshöfding K. W. Herdin samt brandcheferna Littorin och Gardtman.

Denna organisationskommitté afslutade på hösten 1892 sitt ansvarsfulla och mödosamma arbete och ingick den 14 september med anmälan till stadsfullmäktige, att det kommittén lämnade uppdrag vore fullgjordt, samt att den fasta brandkårs befutne sig i sådant skick, att densamma kunde träda i full verksamhet den 1 därpå följande oktober.

Till brandstation apterades gården Dragarbrunnsgatan 9, hvilken förut varit använd till arbetarebostäder. För brandkårsens räkning uppfördes en tyggnad af sten, innehållande stall, verkställen och spruthus för en kostnad af omkring 7,000 kronor.

Personalen utgjordes af:

- 1 brandchef
- 1 vice brandchef
- 1 öfverbrandmästare
- 1 brandmästare.
- 1 förman
- 9 man dagvaktmanskap och
- 24 man nattvaktmanskap.

Löneförmånerna voro:

- För brandchef . . . 1,500 kr.
- „ vice brandchef 500 „
- „ öfverbrandmäst. 1,200 „ jämte bostad o. ved.
- „ brandmästare . 900 „ „ „ „
- „ förman. . . . 600 „ „ „ „
- „ dagvakt 480 „ „ „ „
- „ nattvakt: fri bostad om ett rum samt 12 man dessutom fri ved mot skyldigheten att turvis nattetid göra vaktjänst i telegrafrummet.

Utgiftsstaten för andra året, 1893, slutade på en summa af 16,800 kronor.

Brandkåren förfogade ej öfver egna hästar utan kontrakterades med en åkare att i stall inom stationen för brandkårsens räkning om dagen hålla två och om natten fyra af brandchefen godkända hästar. Kostnaden härför beräknades uppgå till omkring 600 kr. per år.

Af materiel anskaffades från A. J. Lindblad i Stockholm en redskapsvagn och en slangkärra samt en del lifräddnings- och annan brandredskap.

En handkraftspruta, som vid transporten förut måste dragas, apterades till att köras med hästar. Dessutom voro i olika delar af staden uppställda 13 st. slangkärror.

Slangförrådet utgjordes af 2,550 m. 65 mm. enkel hampslang och 360 m. 90 mm. hampslang.

Brandskåpens antal utgjorde 31 st. Brandtelegrafen, som förut bestod af delvis upprostad järntråd, ombyggdes med 1,3 mm. fosforbronstråd.

Någon förändring i vare sig organisation eller materiel kom ej till stånd förrän år 1897, då en Ludwigsbergs ångspruta n:r 4 A å 1,500 min. lit. anskaffades; samtidigt ökades dagvaksstyrkan med en man och anställdes en reservmaskinist och en reserveldare, de senare tjänsteskyldiga endast vid de öfningar och eldsvådor, då ångsprutan användes. Kostnaden — kr. 14,000 — för inköp af ångsprutan fördelades efter underhandling sålunda att Kungl. Maj:it och Kronan, Kungl. Universitetet samt Kungl. Öfverintendents-ämbetet bidro hvarera med kr. 3,500, Kungl. Fångvårdsstyrelsen med kr. 1,200 samt Uppsala stad med återstoden kr. 2,300.

1897 indrogs vice brandchefsbefattningen och har öfverbrandmästaren sedan dess fullgjort äfven de med denna tjänst förenade ålliganden.

Fasta brandkåren, som sedan dess tillkomst, ej förfogat öfver egna hästar erhöå år 1900 5 st. afsedda uteslutande för eget behof. Genom denna förändring blef brandkårens tjänstbarhet, i hvad densamma berodde på hästmaterialet, betydligt ökad.

I sammanhang härmed bestämdes att brandkåren skulle fullgöra en del af det Uppsala skifteslag tillkommande vägunderhåå. På vägunderhållet användes dagligen, såvida ej brandtjänsten lade hinder därför 2 man och 2 hästar.

1901 ökades dagvaksstyrkan till 12 man på samma gång nattvakternas antal minskades till 22.

Förbandslådor

Från 3:— till 35:— kr.

**SJUKVÅRDS- OCH
FÖRBANDSARTIKLAR**

GUMMIVAROR

m. m., m. m.

köpas bäst och billigast från

Fritz Svensson,

Drottningg. 34 ÖREBRO Rikstel. 1689

Aflöningen till brandmästare, förman och dagvaktmanskap höjdes med kr. 120 pr man.

Som en ytterst behöflig och värdefull tillökning i stadens eldsläckningsmateriel kan nämnas den ångspruta, Ludwigsbergs n:r 7 A om 750 min. lit. som levererades till brandkåren i början af sistnämnda år.

Brandkåren förfogade således då öfver tvenne ångsprutor, som med hänsyn till vattenledningens mindre goda effekt voro i högsta grad af behovet påkallade.

Under år 1903 afgick brandchefen, numera öfversten m. m. H. Gardtman efter att hafva varit anställd vid härvarande brandväsen såsom vice brandchef från den 1 jan. 1889 till den 1 maj 1892, under hvilken tid öfverste G. tog verksam del i de kommittéarbeten, som afslåg uppsättandet af fast brandkår och dess organisation, samt som brandchef från den 1 maj 1892 till den 1 okt. 1903.

Under dessa 14 3/4 år har öfverste Gardtmans organisatoriska förmåga och praktiska blick gjort Uppsala stads brandväsende storartade tjänster.

Efter öfverste Gardtman valde stadsfullmäktige till brandchef dåvarande öfverbrandmästaren A. P. Eriksson, hvilken beklädde brandchefssysslan till i dec. 1913, då brandchef A. P. Eriksson den 31 dec. helt plötsligt gick ur tiden. Efter stadsfullmäktigeval i mars 1914 tillträdde undertecknad den 18 april s. å. ifrågakvarande befattning.

År 1905 kom en stor förbättring af stadens eldsläckningsförhållanden till stånd, i det en högttrycksvattencistern, rymmande 680 m³. blef uppsatt i södra tornet af Uppsala slott; dessutom förbättrades vattenledningens rörnät genom att omkr. 4,000 m. 8" å 10" rör nedlades för att åstadkomma ett högre vattentryck i rörnätet i stadens utkanter.

Under år 1908 inköptes en ny mekanisk stego och i samband därmed ändrades organisationen därhän, att sedermera minst fyra hästar ständigt skulle finnas å stall i brandstationen. Mek. stegen, som förut utgick endast nattetid, utgick efter detta vid larm äfven å dagen. Dagvaksstyrkan ökades samtidigt till 16 man under det nattvakternas antal minskades till 17.

År 1912 förstärktes brandkåren ytterligare i det en brandvaksstation anordnades i gården Sysslomansgatan 44 (Eriksdal).

Personalen vid vaktstationen utgjordes af 1 brandkorporal som befälhafvare, 1 brandsoldat, 2 extra brandsoldater och 4 nattvakter.

Materielen utgjordes af 1 slangkärra med nödig utrustning för besläende af en brandpost, 4 skarfstegar samt div. mindre redskap.

Personalens uppgift var att i första hand upptaga släckningsarbetet vid eldsvådeutbrott inom förstäderna Eriksdal, Stabbylund, Enhagen samt

Erikslund, äfvensom att tjänstgöra vid större eldsvådor inom staden eller som andra uttryckning å hufvudstationen.

Årskostnaden för vaktstationen uppgick till kr. 3,410.

År 1914 den 1 november öfvertogs stadens ambulansväsande af brandkåren. Hälsovårdsnämndens ambulansvagn öfverflyttades sagda dag till brandstationen efter att förut hafva varit uppställd hos en enskild åkeriägare i staden. Samtidigt härmed ökades brandkårens hästantal från att sedan 1900 varit 5 till 6 st.

År 1916 förstärktes vattenledningens pumpverk med ytterligare två centrifugalpumpar.

Eriksdalsstationen indrogs den 31 dec. 1916, då dess manskap öfverfördes på den nya brandstationen, Skolgatan 22.

År 1916 i dec. månad beviljade herrar stadsfullmäktige följande kontanta lönestat för brandkåren att gälla från den 1 jan. 1917.

Brandchef lön 2,800 kr., 2 ålderstillägg å 500 kr. efter 5 och 10 år.

Öfverbrandmästare lön 2,200 kr., 2 ålderstillägg å 300 kr. efter 5 och 10 år.

Brandmästare lön 1,650 kr., 2 ålderstillägg å 150 kr. efter 5 och 10 år.

Maskinistsergeant lön 1,650 kr., 2 ålderstillägg å 150 kr. efter 5 och 10 år.

Brandkorpral lön 1,500 kr., 1 ålderstillägg å 120 kr. efter 7 års tjänst som korpral.

v. brandkorpral lön 1,450 kr., utan ålderstillägg.

Brandsoldat lön 1,080 kr., efter 3 år 1,300 kr., efter 8 år 1,360 kr., efter 12 år 1,420 kr.

Nattvakt arvode 60—100 pr år.

Beklädnad:

Brandmästaren och maskinistsergeanten kr. 150 pr år.

Brandsoldat: fri uniform samt 60 kr. pr år i ersättning för skodon och underkläder.

*

Brandkåren har som ofvan nämnts varit inkvarterad i gården Dragarbrunnsgatan 9, ehuru ökiingen af materiel m. m. gjort gården mer och mer olämplig som brandstation.

Förslag till byggande af ny brandstation har flere gånger framlagts. År 1908 inlämnade nuvarande borgmästaren J. von Bahr till drätselkammaren en skrivelse innehållande förslag om byggande af en ny brandstation samt att en kommitté skulle för ändamålet tillsättas med uppdrag att till stadsfullmäktige inkomma med förslag till situationsplan, ritningar och kostnadsförslag och föreslogs som lämpligaste plats för eventuell brandstation det s. k. Svartbäckstorg.

Det framställda förslaget blef af drätselkammaren gilladt och därefter af stadsfullmäktige antaget,

hvarvid till kommittéerade för ärendets behandling utsågos herrar J. von Bahr, E. L. Henschen, C. Reuterskiöld, O. Arborén och A. P. Eriksson,

Kommittéerades förslag, dateradt 11 april 1909, afsåg byggandet af byggnader för brandstationens räkning å Svartbäckstorg efter förslagsritningar af arkitekt Th. Stenberg, för en kostnad af omkr. 245,000 kr.

Vid stadsfullmäktiges behandling af kommittéerades förslag bordlades frågan till en tid framåt, då automobilerna vore så utexperimenterade, att de med fördel kunde användas inom brandväsendet, att byggnadskostnaderna till följd däraf kunde nedbringas.

Stödda på yttranden af brandcheferna från de större städerna, där automobiliseringen helt eller delvis genomförts ansågo kommittéerade år 1914 frågan, huruvida automobildrift lämpligen bör användas för brandkåren, löst, och inlämnade till stadsfullmäktige undertecknads förslag till ny brandstation med full automobilisering och en icke fast men vid behof säkert tillgänglig reserv af hästar jämte af stadsarkitekt Th. Kellgren utförda ritningar öfver byggnaderna. Förslaget blef af stadsfullmäktige antaget den 16 april 1915.

Kostnaden för den nya brandstationen beräknades till kr. 322,350.

Den nya stationen, för hvilken de första spadtagen togos sista dagarna i november 1915, reste sig vid årsskiftet 1916—17 å sin vid första förslaget tilltänkta plats vid Svartbäckstorg.

Inredningsarbetena voro i sin helhet då ej afslutade, men en liten del af brandkåren hade likväl från midten af dec. 1916 måst inrymmas i den nya byggnaden emedan monteringsarbetena med nya brandtelegrafen tagit sin början.

Vid årsskiftet voro de hufvudsakliga monteringsarbetena färdiga hvarför redan tidigt i jan. 1917 brandkåren delades på tvenne afdelningar: en med utryckning från gamla och en från nya stationen samt organisation och grupperingar ordnades i förhållande härtill.

*

Brandkåren har under 25-årsperioden varit alarmerad 686 gånger, däraf för eldsvådor eller tillbud till dylika 331 gånger, för soteld 179 gånger för falskt alarm 68 gånger samt för kontakt 108 gånger.

Alarmeringen har skett 374 gånger genom brandskåp, 271 gånger genom telefon och 41 gånger genom bud.

Utbetalad brandskadeersättning under samma tid har uppgått till kr. 743,313:41, däraf för lösöre och varulager kr. 349,075:60 samt för fastigheter kr. 394,237:81.

Försäkringsbeloppen för brandskadad egendom har varit för lösöre kr. 3,540,900:— och för

fastigheter kr. 10,913,130: —; brandskadeersättningarna utgöra sålunda 5,14 % af försäkringsbeloppet för egendom som helt eller delvis blifvit skadad genom brand.

Brandskadeersättning har dessutom utbetalats med kr. 19,411:29 för 217 inom staden timade eldsvädetillbud; vid dessa tillbud har brandkåren ej blifvit alarmerad eller på annat sätt underrättad.

(Ur Årsberättelsen.)

Lindesbergs brandkår.

I dessa tider då chismer, revolver, strejker o. d. så att säga ligga i luften har äfven den lilla staden Lindesberg fått en "släng af slefven". Mellan därvarande elitbrandkår och brandchefen har en chism uppstått som haft till följd att kårens samtliga medlemmar uppsagt sina kontrakt. Det tyckes röra sig om en del gratifikationsmedel som af chefen uppburits men ej utbetalats till kåren.

För att om möjligt få ett slut på det hela har brandchefen sökt komma till tals med kåren, erbjudit den att utbetala hvad han anses skyldig och i öfrigt lofvat förändringar men utan resultat. Elitkåren svarar att det icke är för att utfästerande pänningbelopp man uppsagt platserna utan för att få ordning och reda ifråga om öfningar m. m. Tills detta skett, eventuellt genom brandchefens afgång, vidhåller kåren bestämdt sin afskedsansökan.

Enligt senare meddelande har nu brandchef K. E. Sandberg afgått och i hans ställe valts disp. G. A. Andersson.

Malmö brandsoldater bli fackföreningsmedlemmar.

Nedanst. notis hafva vi hämtat ur dagspressen: Samtliga såväl korporaler som manskap vid Malmö stads brandkår ha ingått som medlemmar i Svenska kommunalarbetsförbundet. Samman slutningen lär vara den första i sitt slag i Sverige.

Huru hade det männe varit om Malmö brandkårs personal ingått som medlemmar i det inom Sveriges brandkårer bildade Svenska Brandmannaförbundet?

Red,

Notiser.

När det brinner i eldsläckningsredskapen.

Att eldsvädetillbud yppa sig i de för fastigheterna afsedda eldsläckningsredskapen torde väl höra till de mera sällsynta fallen.

I Västerås fick emellertid vid ett tillfälle under föregående år en afdelning af brandkåren rycka ut för ett eldsvädetillbud, som vid den undersökning, hvilken vid brandmanskapets framkomst företogs, visade sig hafva sin upprinnelse från en assuransspruta, hvari en del papper förvarades. Papperet hade troligen antändits genom att någon, som funnit det mindre lämpligt att använda detta redskap som "papperskorg", placerat dit en brinnande cigarrstump eller tändsticka.

Örebro.

Brandkåren har under år 1916 varit allarmerad 34 gånger, hvaraf för eldsvåda eller eldsvädetillbud 24 och för soteld 10 ggr. Eldsvådornas betydighet har en gång fordrat två ångsprutors användning. Använd slanglängd har varit 1,653 meter. Brandposternas antal har under året ökat med 3 och utgör nu 281 stycken.

Ambulansvagnen, som finnes placerad på brandstationen, har under året rekvirerats 330 ggr., poliskärran 92 och politielvagnen 6 ggr.

Af manskapet har bestrits 110 teater- och cirkusvakter, med i regel 2 man pr vakt. Ersättning härför har utgått med 3 kr. pr vakt, hvaraf 1 kr. till hvar man, och har den tredje kronan delats lika mellan kamratföreningens kassa och enskilda kassan för manskapets nytta och nöje.

— Brandkårens kamratförening har vid årsmöte till styrelse för år 1917 valt hrr H. Bengtsson, ordf., G. Alb. Johansson, v. ordf., Hj. Sundholm, sekr., Joel Österdal, v. sekr. och G. Ad. Johansson, kassör. Till suppleanter valdes hrr R. Feldt och K. J. Pettersson. Revisorer blevo hrr O. Andersson och Ed. Bergqvist med hr Edvin Andersson som suppleant.

Från och med den 1 febr. 1917 har manskapets fridagar förbättrats. Det s. k. halffria dygnet, kl. 8 e. m.—8 f. m., återkommande hvar tredje vecka, har ändrats så att det utgår kl. 1 e. m. och varar till kl. 1 f. m., således så godt som en fridag hvarje vecka, hvilket nog är det minsta man kan begära, med den bundna och påpassliga tjänstgöring som fordras af brandmannen.

Sekr. adress: Fabriksgatan 12, Örebro.

Trelleborgs Gummifabriks Aktiebolag

tillverka sug- och spolslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

Afdelningskontor och nederlag: SKEPPSBRON 4, GÖTEBORG.